

EPISTOLARUM
AD FAMILIARES
LIBER II.

M. T. C. C. CURIONI S. D.

I. UANQUAM me nomine negligentiae suspectum tibi esse doleo, tamen non tam mihi molestum fuit accusari abs te officium meum, quam jucundum requiri: praesertim cum in quo accusabar, culpa vacarem: in quo autem desiderare te significabas meas literas, praeter ferres perspectum mihi quidem, sed tamen dulcem & optatum amorem tuum. Equidem neminem praetermisi, quem quidem ad te perventurum putarem, cui literas non dederim. Etenim quis est tam scribendo impiger, quam ego? A te vero bis terve summum, & eas perbreves accepi. Quare si iniquus es in me iudex, condemnabo eodem ego te crimine: sin me id facere noles, te mihi aequum praebere debebis. Sed de literis haestenus: non enim vereor ne non scribendo te expleam: praesertim si in eo genere studium meum non aspernabere. Ego te abfuisse tamdiu a nobis & doleo, quod carui

ARGUMENTUM. Accusatus a Curione negligentiae literarum, se excusat, eique quod absens summam laudem consecutus sit, gratulatur, hortaturque, ut, quam concitasset, expectationi sui respondeat, & ipsum, cuius consiliis ad hanc dignitatem pervenerit, iam prope senescentem amore suo oblectet. Anno U. C. 700.

1 De literis haestenus] Dixi jam nihil esse in Latina lingua contemnendum; si modo ea proprie, recteque uti cogitamus. Quare subiungam, quae nonnullis fortasse leviter videantur: sed, quo turpius in minimis labimur, eo diligentius esse debet animadvertio. Haestenus, & abhuc, aequae continuationis

nem significant; sed hoc differunt, quod, Haestenus de re semper usurpatur; Abhuc de tempore. Non enim recte dixeris, Haestenus ita sensi; sed, Abhuc ita sensi. Contraque proprie non dicitur, de literis abhuc; sed, de literis haestenus. Etiam illud observavimus, non eandem utroque continuationem significari. Nam Haestenus, absolutae rei continuationem semper indicat; Abhuc, interduum etiam non absolutae: ut epist. 20. lib. II. ad Attic. Clodius abhuc mihi denunciat periculum. Exemplorum refertus est Cicero. Manius.

2 Abfuisse] Erat Curio in Asia. Idem.

carui fructu jucundissimae consuetudinis tuae: & laetor, quod absens omnia cum maxima dignitate es consecutus: quodque in omnibus tuis rebus, meis optatis fortuna respondit. Breve est quod me tibi praecipere meus incredibilis in te amor cogit: tanta est expectatio vel animi, vel ingenii tui, ut ego te oblectare obtestarique non dubitem, sic ad nos conformatus revertare, ut quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere ac tueri possis. Et quoniam meam tuorum erga me meritorum memoriam ulla nunquam delebit oblivio, te rogo, ut memineris, quantaeque tibi accessiones fient & fortunae, & dignitatis, eas te non potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis atque amantissimis consiliis parvises. Quare hoc animo in nos esse debebis, ut aetas nostra jam ingravescens, in amore atque in adolescentia tua conquiescat. Vale.

3 Memoriam ulla nunquam delebit oblivio] sic. Pall. quart. quintus. Vulgo, nulla unquam. Puffinus hoc; sed ita tamen edendum, ut quae. Gebhard.

praeruit meliores libri: nempe Victorii, Va-

M. T. C. C. CURIONI S. D.

II. GRAVI teste privatus sum amoris summi erga te mei, patre tuo, clarissimo viro: qui cum suis laudibus, tum vero te filio superasset omnium fortunam, si ei contigisset, ut te ante videret, quam e vita discederet. Sed spero nostram amicitiam non egere testibus. Tibi patrimonium dii fortunent. Me certe habebis, cui & carus aequae sis, & jucundus, ac fuisi patri. Vale.

ARGUMENTUM. Patris mortem filio absentis significat, ac se illi parentis loco fore pollicetur. Anno U. C. 700.

1 Clarissimo viro:] Consulatu, quem cum Ca. Octavio gessit: eloquentia, & rebus ge-

stis in Macedonia, de qua etiam triumphavit. Corrad.

2 Fortunent] Epist. 8. lib. XI. Eum bonorem tibi deos fortunare volo: id est, ne quid adversi contingat. Manuius.

M. T. C. C. CURIONI S. D.

III. **R**UPÆ studium non defuit¹ declarandorum² munerum tuo nomine: sed nec mihi placuit, nec cuiquam tuorum, quidquam te absente fieri, quod tibi, cum venisses, non esset integrum. Equidem quid sentiam, aut scribam ad te postea pluribus, aut, * ne ad eam meditere, imparatum te offendam, coramque³ contra istam rationem, meam dicam: ut aut te in meam sententiam adducam, aut certe testatum apud animum tuum relinquam, quid fenserim: ut, si quando (quod nolim)⁴ displicere tibi consilium tuum cœperit, possis meum recordari. Brevi tamen sic habeto, in eum statum temporum tuum reditum incidere, ut iis bonis, quæ tibi natura, studio, fortuna data sunt, facilius omnia, quæ sunt amplissima in republica, consequi possis, quam muneribus: quorum neque facultatem quisquam admiratur, (est enim copiarum, non virtutis) neque quisquam est, quin satietate jam defessus sit. Sed aliter atque ostenderam, facio, qui

ARG. Rupam libertum excusat, quod in patris funere ludos populo non promiserit, quia amicis displicerit. Cuius consilii, coram pluribus exponendi, jam summam perscribit, & quanta in expectatione Curio filius sit, significat. Anno U. C. 700.

¹ Declarandorum] Ostendendorum, promittendorum: ut epist. 8. lib. IX. Munus flagitare, quamvis quis ostenderit, ne populus quidem soler, nisi concitatus. Man.

² Munerum] Munera populo dabant, gratiam ejus accipientes, cum vel gladiatorum certamina præberent, vel nummos dividerent, vel epulum darent; aut aliquid ejusmodi. Curio in funebri patris munere, præter cætera, ludos dedit, & in iis pantheras: ut scripsit Cælius epist. 6. & 7. lib. 8. Dedit etiam admirandam illam, quæ amphitheatri formam faceret, ligneam machinam, de qua Plinius xxxvi. 15. Idem.

³ Non esset integrum] Ut, si consilium nostrum probares, mutare sententiam posses. Verebatur Cicero, ne, muneribus dandis, æris alieni plurimum Curio contraheret, eoque coactus, omnia resp. causa, cum im-

probis civibus, maximeque cum Cæsare, societatem bonis exitiosam coiret. Quod ira conatigit. Idem.

⁴ Ne ad eam] Legendum, ne ad ea, scilicet plura, quæ scribere poteram. Aut etiam non scribam quid de istis muneribus sentiam, ut venias ad me non præmeditatus, non commentatus; nec habeas quicquam cogitati, quo sententiam meam oppugnes. J. F. Gronovius.

⁵ Contra istam rationem] Istud genus ambitionis, plebem muneribus demulcendi. Idem. Et sane lib. II. de Officiis (cap. 16.) pecuniarum effusiones ad multitudinem delendam, nec iis, quorum causa sunt, nec iis, a quibus sunt, honorificas, multis verbis ostendit. Man.

⁶ Displicere] Nec aliter cecidit. Nam, cum, præstituta die, creditoribus suis Curio satisfacere non posset, intercalationem, id est prorogationem temporis, a Pontificibus petiit: quam cum non obtinisset, adixit se, suamque sententiam Cæsari, deserto resp. patrocinio. Ep. 9. lib. 8. Idem.

qui ingrediar ad explicandam rationem sententiæ meæ. Quare omnem hanc disputationem in adventum tuum differo. Summa scito in expectatione te esse, eaque a te expectari, quæ a summa virtute, summoque ingenio expectanda sunt: ad quæ si es, ut debes, paratus, (quod ita esse confido) plurimis maximisque muneribus & nos amicos, & cives tuos universos, & rempublicam afficies. Illud cognosces profecto, mihi te neque cariorem, neque jucundiorum esse quemquam. Vale.

M. T. C. C. CURIONI S. D.

IV. **E**PISTOLARUM genera multa esse non ignoras: sed unum illud certissimum, ejus causa inventa res ipsa est, ut certiores faceremus absentes, si quid esset, quod eos scire, aut nostra aut ipsorum interesset. Hujus generis literas a me profecto non expetis. Tuarum enim rerum domestica- rum habes & scriptores, & nuntios. In meis autem rebus nihil est sane novi. Reliqua sunt epistolarum genera duo, quæ me magnopere delectant: unum familiare, & jocosum: alterum severum, & grave. Utro me minus deceat uti, non intelligo. Jocerne tecum per literas civem mehercule non puto esse, qui temporibus his ridere possit. An gravius aliquid scribam? quid est, quod possit graviter a Cicerone scribi ad Curionem, nisi de republica? Atque in hoc genere hæc mea causa est, ut neque ea, quæ nunc sentio, velim scribere. Quamobrem, quoniam mihi nullum scribendi argumentum relictum est, utar ea clausula, qua soleo; reque ad studium summæ laudis cohortabor. Est enim tibi³ gravis adversaria constituta, & parata, incredibilis quædam expectatio:

ARG. Diversa dicit literarum genera, quorum neutrum sibi jam conveniat. Quapropter ad cohortationem transit, ut pergat Curio ad gloriam ire, quia gravis ipsi adversaria, omnium expectatio, constituta sit. Anno U. C. 700.

¹ Domesticarum] Domesticos habet antiquus liber, pro domesticarum: & ita opinor ex

loco simili legendum esse. F. Urs.

² Que nunc] Manutio & Græter probatur, que non, & reperitur in omnibus quatuor Mss. quibus usus est Grævius.

³ Gravis adversaria] Sic enim nobis, ut cum accerrimo inimico, cum expectatione pugnandum est: iis autem, qui nulla in expectatione sunt, licet esse otiosus. Man.

tio: quam tu una re facillime vinces, si hoc statueris: Quorum laudum gloriam adamaris, quibus artibus eae laudes comparantur, in iis esse laborandum. In hanc sententiam scriberem plura, nisi te tua sponte satis incitatum esse considerem: & hoc quiddam attigi, non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Vale.

M. T. C. C. CURIONI S. P. D.

V. **H**ÆC negotia quomodo se habeant, ne epistola quidem narrare audeo. Tibi, etsi ubicunque es, (ut scripsi ad te antea) in eadem es navi, tamen quod abes, gratulor: vel quia non vides ea, quae nos: vel quod excelso & illustri loco sita fit laus tua, in plurimorum & sociorum, & civium conspectu: quae ad nos nec obscuro, nec vario sermone, sed & clarissima & una omnium voce perfertur. Unum illud nescio gratulerne tibi, an timeam, quod mirabilis est expectatio reditus tui: non quo verear, ne tua virtus opinioni hominum non respondeat: sed, mehercule, ne, cum veneris, non habeas jam quod cures: ita sunt omnia debilitata jam, prope & extincta. Sed hæc ipsa nescio rectene sint literis commissa: quare cætera cognosces ex aliis. Tu tamen, sive habes aliquam spem de republica, sive desperas, ea para, meditare, cogita, quae esse in eo civi ac viro debent, qui sit rempublicam afflictam & oppressam miseris temporibus ac perditis moribus, in veterem dignitatem ac libertatem vindicaturus. Vale.

ARG. Questus de publicis malis, Curioni quo se modo respublica habeat, ad eam congratulatur, quod ea non videat, & magnam pensendam, vindicandamque adhortatur. Anno U. C. 700. ex beneficiis laudem consequatur. Sed quo-

M. T. C. C. CURIONI S. P. D.

VI. **N**ONDUM erat auditum, te ad Italiam adventare, cum Sextum Villium, Milonis mei familiarem,

ARG. Curioni ex Asia adventanti, Milonis causam, consulatum petentis, diligentissime commendat, ut gratia, qua plurimum possit, petitionem ejus adjuvet, quo ipso non tam Milonem sibi, quam Cicero-
devincturus sit. Anno U. C. 700.
1 Sex. Villium] Manut. Sex. Julium: Corradus, & Grav. Servilium.

cum his ad te literis misi. Sed tamen cum appropinquare tuus adventus putaretur, & te jam ex Asia Romam versum profectum esse constaret, magnitudo rei fecit, ut non vereremur, ne nimis cito mitteremus, cum has quam primum ad te perferri literas magnopere vellemus. Ego, si mea in te essent officia solum, Curio, tanta, quanta magis a te ipso prædicari, quam a me ponderari solent; verecundius a te, si qua magna res mihi petenda esset, contenderem. Grave est enim homini pudenti, petere aliquid magnum ab eo, de quo se bene meritum putet: ne id, quod petat, exigere magis, quam rogare, & in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. Sed quia tua in me vel nota omnibus, vel ipsa novitate meorum temporum clarissima & maxima beneficia extiterunt: estque animi ingenui, cui multum debeas, eidem plurimum velle debere: non dubitavi id a te per literas petere, quod mihi omnium esset maximum, maximeque necessarium. Neque enim sum veritus, ne sustinere tua in me vel innumerabilia beneficia non possem: cum præfertim considerem, nullam esse gratiam tantam, quam non vel capere animus meus in accipiendo, vel in remunerando, cumulandoque illustrare posset. Ego omnia mea studia, omnem operam, curam, industriam, cogitationem, mentem denique omnem in Milonis consulatu fixi, & locavi: statuique in eo me non officii solum fructum, sed etiam pietatis laudem debere querere. Neque vero cuiquam salutem ac fortunam suas tantæ curæ fuisse unquam puto, quanta mihi sit honoris ejus, in quo omnia mea posita esse decrevi. Huic te unum tanto adjumento esse, si volueris, posse intelligo, ut nihil sit præterea nobis requirendum. Habemus hæc omnia: bonorum studium conciliatum ex tribunatu, propter nostram (ut spero te intelligere) causam: vulgi ac multitudinis, propter magnificentiam munerum, liberalitatemque naturæ: juventutis & gratiosorum in suffragiis studia, propter ipsius excellentem in eo genere vel gratiam, vel diligentiam: nostram suffragationem, si minus potentem, at probatam tamen, & iustam, & debitam, & propterea fortasse etiam gra-

tiolam. Dux nobis & auctor opus est, & eorum ventorum, quos proposui, moderator quidam, & quasi gubernator: qui si ex omnibus unus optandus esset, quem tecum conferre possemus, non haberemus. Quamobrem, si me memorem, si gratum, si bonum virum, vel ex hoc ipso quod tam vehementer de Milone laborem, existimare potes, si dignum denique tuis beneficiis iudicas: hoc a te peto, ut subvenias huic meae sollicitudini, ut huic meae laudi, vel (ut verius dicam) prope salutem tuam studium dices. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor, te majoris animi, gravitatis, constantiae, benevolentiaeque erga te, si complecti hominem volueris, habiturum esse neminem. Mihi vero tantum decoris, tantum dignitatis adjunxeris, ut eundem te facile agnoscam fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego, ni te videre scirem, cum ad te hæc scriberem, quantum officii sustinerem, quantopere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione elaborandum, plura scriberem. Nunc tibi omnem rem atque causam, meque totum commendo atque trado. Unum hoc sic habeto: si a te hanc rem impetraro, me pene plus tibi, quam ipsi Miloni, debiturum. Non enim mihi tam mea salus cara fuit, in qua præcipue sum ab illo adjutus, quam pietas erit in referenda gratia, jucunda. Eam autem unius tui studio me assequi posse confido. Vale.

² Eorum ventorum] Ventis comparat plebem, gratiosos in suffragiis, &c. Nam cum secundi sint, reguntur tamen arte quadam ab eo, qui navem gubernat. *Man.*

M. T. C. PROCONS. C. CURIONI,
TRIBUNO PLEBIS, S. D.

VII. **S**ERA gratulatio reprehendi non solet, præsertim si nulla negligentia prætermissa est. Longe enim absum: audio fero. Sed tibi & gratulor, &, ut sempiternæ laudi tibi sit iste tribunatus, exopto: teque hortor, ut omnia

ARG. Ex Cilicia Curioni de tribunatu pl. gratulatur, hortaturque ne cuius consilium sequatur, sed quod rectum est, constanter fa-

ciat, nec pariat sibi provinciam prorogari. *Anno U. C. 702.*

omnia gubernes & moderere prudentia tua, ne te auferant aliorum consilia. Nemo est, qui tibi impatientius suadere possit, te ipso: nunquam labere, si te audies. Non scribo hoc temere: cui scribam, video: novi animum, novi consilium tuum. Non vereor, ne quid timide, ne quid fultifacias, si ea defendes, quæ ipse recta esse senties. Quod in id reipublicæ tempus non incidetis, sed veneris, (iudicio enim tuo, non casu in ipsum discrimen rerum contulisti tribunatum tuum) profecto vides, quanta vis in republica temporum sit, quanta varietas rerum, quam incerti exitus, quam flexibiles hominum voluntates: quid insidiarum, quid vanitatis in vita, non dubito quin cogites. Sed, amabo te, cura & cogita nihil novi, sed illud idem, quod initio scripsi: tecum loquere, te adhibe in consilium, te audi, tibi obtempera. Alteri qui melius dare consilium possit, quam tu, non facile inveniri potest: tibi vero ipsi certe nemo melius dabit. Dii immortales, cur ego non adsum vel spectator laudum tuarum, vel particeps, vel socius, vel minister consiliorum? Tameñ hoc minime tibi deest, sed tamen efficeret magnitudo & vis amoris mei, consilio te ut possem juvare. Scribam ad te plura alias. Paucis enim diebus eram missurus domesticos tabellarios: ut, quoniam sane feliciter & ex mea sententia rempublicam gessimus, unis literis totius ætatis res gestas ad senatum perscriberem. De sacerdotio tuo

Tom. VII.

G

quan-

¹ Aliorum] Ut M. Antonii. *Corr.*
² Incerti exitus] Nihil igitur novi cogitandum, exitu rerum incerto. Timer Curionis multiplex ingenium: ne quid in repub. novi moliretur, spe alienius boni proposita: quod & facere solebant tribuni pl. & fecit ipse Curio: cuius turbulentus in primis, ac seditiosus tribunatus fuit. *Man.*
³ Remp. gessimus] In Amano monte, ut epist. 10. Capto etiam Pindenisso, ut epist. ad Attic. 20. lib. V. *Idem.*
⁴ Totius ætatis] Pindenissum tamen non ætate, sed Saturnalibus, id est, xiv. Kal. Jan. in suam potestatem redegit: quod Attico scripsit epist. 20. libro quinto. Verum res ætate gestas appellat, quod ætatis vocarentur, quæcumque ætate cepta essent, licet ante hiemem non perfecta. Sic epist. 9. libro

tertio, ætatis confecta, non nisi Pindenisso capto, significat: cum tamen deditio Pindenissi Decembri mense facta sit. *Idem.*
⁵ Ad senatum] Ex literis non exstant. Nam que leguntur libro decimo quinto res gestas non exponant. Ad senatum autem scripsisse videtur Januarii mensis initio, ad novos consules: quod ex epist. 20. libro quinto ad Att. licet intelligere. Quod cum ita sit; potuit hanc epistolam scribere mense Dec. Nam, cum Pindenissum xiv. Kal. Jan. captum ostenderim, & hic rem feliciter esse gestam, scribarum; necesse est, Curionem jam tribunatum pleb. iniisse: nam tribuni pleb. primus magistratus dies fuit, non Kalendæ Jan. ut alii Magistratibus, sed quarto idus Dec. ut Livius, Dionysiusque docuerunt. *Idem.*

quantam curam adhibuerim, quanquam difficili in re atque causa, cognoces ex iis literis, quas Tharasoni, liberto tuo, dedi. Te, mi Curio, pro tua incredibili in me benevolentia, meaque item in te singulari, rogo atque oro, ne patiari quidquam mihi ad hanc provincialem molestiam temporis prorogari. Præsens tecum egi, cum te tribunum plebis isto anno fore non putarem: itemque petivi sæpius per literas: sed tum quasi a senatore nobilissimo, & adolescente gratiosissimo: nunc a tribuno plebis, & a Curione tribuno: non ut decerneretur aliquid novi, quod solet esse difficilius: sed ut ne quid novi decerneretur; & ut ⁷ senati-consultum & ⁸ leges defendas; eaque mihi conditio maneat, qua profectus sum. Hoc te vehementer etiam atque etiam rogo. Vale.

⁶ De sacerdotio tuo] De Pontificatu, quem petiit, & obtinuit, patre mortuo, ut in eius locum subrogaretur. De patre mentio fit in Orat. de Harusp. resp. cap. 6. de filio, apud Dionem lib. 40. Idem.

⁷ Senati-consultum] Eminentibus magistratibus prodact: hanc lectionem ex editione Vistor. ac Pal. prim. Vatic. ut sæpe Livius.

Vulgo Senatus-consultum. Gebhard.

⁸ Leges] Quibus erat annua provincia. Et ad M. Marcellum consulum, his verbis, epist. 7. lib. 17. Ne quid accedat temporis ad id, quod tu mihi & S. C. & lege finisti. Manut. Leges, forte Sempronia, Curia, & Cornelia. Corr.

M. T. C. PROCONSUL M. CÆLIO S. D.

VIII. QUID? tu me hoc tibi mandasse existimas, ut mihi gladiatorum ¹ compositiones, ut ² vadimonia delata, & ³ Chresti compilationem mitteres, & ea quæ nobis, cum Romæ sumus, narrare nemo audeat? Vide quantum

ARG. M. Cælius, cujus est liber VIII. harum epistolarum, scriperat leviores res urbanas Ciceronis de gladiatorii ludis, dilatione vadimonii, & furtis nonnullis, quæ ipsum nihil afficiebant. Reprehensa ergo illa sedulitate monet, ut leviores res, quem statum putet reip. futurum esse, perscribat. Addit, cum Pompejo fuisse, cui se ut Cælius det, hortatur, & cum Caninio Athenis. Denique sua commendat. Anno U. C. 702.

¹ Compositiones] Quis cum aliquo pugnaverit. Inde *Pro gladiatorum* dicebatur, cum duo comparabantur, & componebantur ad

certamen. Recitat Lucilii versus Cicero in libro de optimo genere Oratorum, cap. 6. Cum Pacidiano hic componitur &c. Quintilianus, II. 17. Gladiatores... inter se componuntur. Manutius.

² Vadimonia dilata] Differre vadimonium, est prorogare diem, de quo inter litigantes convenerat, ut in iudicio adessent. Nam *Vadari*, est diem iudicio ex pacto constituisse. Idem.

³ Chresti] Vel, ut Chrestum compilaverint, id est, fraudaverint fures: vel, ut Chrestus sur alios compilaverit. J. F. Gronov.

tum tibi meo iudicio tribuam: nec mehercule injuria: ⁴ τολμηρότερον enim te adhuc neminem cognovi. Ne illa quidem cura mihi scribas, quæ maximis in rebus reipublicæ geruntur quotidie, nisi quid ad me ipsum pertinebit. Scribent alii: multi nuntiabunt: perferet multa etiam ipse rumor. Quare ego nec præterita, nec præsentia abs te, sed ut ab homine longe in posterum prospiciente, futura expecto; ut ex tuis literis cum formam reipublicæ viderim, quale ædificium futurum sit, scire possim. Neque tamen adhuc habeo, quod te accusem: neque enim fuit, quod tu plus providere posses, quam quisvis nostrum; in primitivæ ego, qui cum Pompejo ⁵ complures dies nullis in aliis, nisi de republica, ⁶ sermonibus versatus sum: quæ nec possunt scribi, nec scribenda sunt. Tantum habeto, civem egregium esse Pompejum, & ad omnia, quæ providenda sunt in republica, & animo & consilio paratum. Quare da te homini: complectetur, mihi crede. Jam eidem illi & boni & mali cives videntur, qui ⁷ nobis videri solent. Ego cum Athenis decem ⁸ ipsos dies fuisset, multumque mecum ⁹ Gallus noster Caninius, proficiscebam inde prid. Nonas Quint. cum hoc ad te literarum dedi. Tibi cum omnia mea commendatissima esse cupio, tum nihil magis, quam ne tempus nobis provinciæ prorogetur. In eo mihi sunt omnia. Quod quando, & quomodo, & per quos agendum sit, tu optime constitues. Vale.

G 2

M. T. C.

⁴ Τολμηρότερον] Peritiorum administranda reipub. Manut.

⁵ Complures dies] Triduum. Vide ad Att. V. 7. Tarenti. Vide ibid. ep. 6. Quod si quaerat aliquis; quid agebat eo tempore Pompejus Tarenti? crediderim, eo se contulisse valedudinis causa post gravem illum morbum, Plurarchus, & Cicero. Tusc. I. demonstrat. Egrotavit enim post tertium consulatum; eoque tempore Cicero in provinciam ivit. Manut.

⁶ Sermonibus... que] Generis mutatio in intellectu. *de negotiis*, que J. F. Gronov.

⁷ Nobis] Mihi, & tibi. Nam ante profe-

ctionem Ciceronis in provinciam, recte Cælius de rep. sensit: postea, vel Curionis amore, vel Ap. Claudii odio, ab optimatus ad Cæsarem desecit: quod ipse in ultima epist. lib. 8. confessus est: idque confirmat in libro de claris Orat. hæc verba: Ciceronis: *Cum edilis curulis factus esset, nescio quo modo discessu meo discessit a sese, ceciditque potestas, cum eo imitari capir, quos ipse pervertebat.* Manut.

⁸ Ipsos] Neque plures, neque pauciores, plane decem. Idem.

⁹ Gallus Caninius] Quem reum defendere Pompeji rogatu, iterum consulis. Epist. I. lib. 7. Vide que Valerius I. 4. c. 2. de hoc, ut arbitrator, Caninio scripsit. Idem.

M. T. C. CÆLIO RUFO, ÆDILI CURULI
DESIGNATO, S. D.

IX. PRIMUM tibi, ut debeo, gratulor, lætorque cum præfenti, tum etiam sperata tua dignitate, serius, non negligentia mea, sed ignoratione rerum omnium. In his enim sum locis, quo & propter longinquitatem, & propter latrocinia, tardissime omnia perferuntur. Et cum gratulor, tum vero quibus verbis tibi gratias agam, non reperio: quod ita factus sis, ut dederis nobis, quemadmodum scripseras ad me, quem semper ridere possemus. Itaque, cum primum ³ audivi, ego ille ipse ⁴ factus sum: scis, quem dicam: ⁵ egi que omnes illos adolescentes, quos ille ⁶ jactatur. ⁷ Difficile est loqui. ⁸ Te autem contemplans absentem, & quasi recum coram loquerer, Non, adepol, quantum egeris rem, neque quantum facinus feceris. Quod quia præter opinionem mihi acciderat, referebam me ⁹ ad illud: Incredibile hoc factu obijcitur. Repente vero inaccessi ¹⁰ omnibus lætitiis. In quo cum objurgarer, quod nimio gaudio pene desperem, ita me defendebam: ¹¹ Ego voluptatem animi nimiam. ¹² Quid quæris? dum

ARG. Gratulatur de ædilitate obtenta, Hirro competitor dejecto, in quem veteris Poetæ verbis facere jocatur. Anno U. C. 702.

1 Cum præfenti, tum etiam sperata tua dignitate] Tum ædilitate, quam adeptus es, tum etiam reliquis honoribus, qui ædilitatem consequuntur. Prætura enim biennio post ædilitatem dabatur, consulatus biennio post præturam. Manutius.

2 Quemadmodum scripseras] Epist. 3. lib. viii. cum scripsit, Si fo, tua vita risus nobis deesse non poterit. Corrad.

3 Audivi] Te ædilem designatum, Hirrum dejectum. Manut.

4 Factus sum] Suscepi personam Hirri: quia, quæ tu mihi de illo scripsisti, omnia cogitavi. Idem.

5 Egi] Representavi, cogitatione ipsa mihi ante oculos posui. Idem.

6 Jactatur] Jactare solitus est: quod fecit, ædilitatem petens: cum diceret, se gratiorum in suffragiis adolescentum opera ædi-

lem futurum. Epist. 6. Juventutem ostendit in suffragiis plurimum posse. Proprie enim adolescentum gratia est, virorum auctoritas. Idem.

7 Difficile est loqui] Quæ de illo cogitavi, exponere non facile possum. Idem.

8 Te autem contemplans absentem] Hoc totum usque ad illud, Quod quis, videtur a veteri poeta sumptum. Ideo, Contemplans, non est, quo referatur: deest enim verbum Poetæ: cum Cicero locum non explerit, ut incertum solet. Idem.

9 Ad illud] Eundem poetæ. Idem.

10 Omnibus lætitiis] Eundem locum Cicero significat lib. 2. de Fin. cum ait: Ille Cæcilianus, qui sese omnibus lætitiis lætum esse narrat. Idem.

11 Ego voluptatem] Est versuculus non totus Trabeæ, poetæ Comici: in Tuscul. 4. integer est, sententia certe ejus non deficiatur: Ut ille, qui voluptatem animi nimiam sumptuosa errorum esse arbitratur. Viët.

dum illum rideo, pene sum factus ¹³ ille. Sed hæc pluribus: multaque alia & de te, & ad te, cum primum ero aliquid otii nactus. Te vero, mi Rufe, diligo, quem mihi fortuna dedit amplificatorem dignitatis meæ, ultorem non modo inimicorum, sed etiam invidorum meorum: ut eos partim scelerum suorum, partim etiam ineptiarum poeniteret. Vale.

12 Quid quæris?] Ubi satis verborum est, confugimus, Quid quæris? & ad exitum statim sententia perducitur. Man.

13 Ille] Tam stultus, quam ille est.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO RUFO, ÆD. CUR.
DESIGN. S. D.

X. TU vide, quam ad me literæ non perferantur. Non enim possum adduci, ut abs te, postea quam ædilis es factus, nullas putem datas: præsertim cum esset tanta res tantæ gratulationis: de te, quia quod sperabam; de Hillo (balbus enim sum) quod non putaram. Atqui sic habeto, nullam me epistolam accepisse tuam post comitia ista præclara, quæ me lætitia extulerunt: ex quo vereor ne idem eveniat in meas literas. Equidem nunquam mihi unam epistolam, quin esset ad te altera: nec mihi est te jucundius quidquam, nec carius. Sed balbi non sumus: ad rem redeamus. Ut oprasti, ita est. Velles enim, ais, tantummodo ut haberem negotii, quod esset ad laureolam satis. Parthos times, quia diffidis copiis nostris. Ergo ita accidit. Nam Parthico bello nuntiato, locorum quibusdam angustiis & natura montium fretus, ad Amanum exercitum adduxi, satis pro-

ARG. Querendo de tabellariis, occulte Cælium negligentiam literarum accusat: res suas in Amanum gestas narrat: & ne provincia progredere, rogat: de rep. capit certior fieri. Anno U. C. 702.

1 De te quia quod sperabam; de Hillo, (balbus enim sum) quod non putaram] In ep. 4. lib. 8. Cælius de Hirro competitor suo loquens ita scripserat: Spero te celeriter auditurum & de nobis, quod sperasti, & de illo, quod vix sperare ausus es. Quibus verbis

Cicero respondens, eadem pene repetit. Et quia scripserat Cælius, de illo; facite & fuisse adspirationem Cicero addidit, ut Hirri nomen, more balborum, qui r. literam exprimere non possunt, enuncicaret. Man.

2 Sed balbi non sumus] Sic ludit, quia sequitur rem & redire: quasi balbi ad rem redire meruant, quod pronunciaré non possunt. J. F. Gronovius.

3 Ais] Lib. VIII. ep. 5.

probe ornatum ⁴ auxiliis, & quadam auctoritate apud eos, qui me non norant, nominis nostri. Multum est enim in his locis: Hiccine est ille, ⁵ qui urbem? ⁶ quem senatus? nosse ⁷ cetera. Cum venissem ad Amanum, qui mons mihi cum Bibulo ⁸ communis est, ⁹ divisus aquarum divortii; Cassius ¹⁰ noster, quod mihi magnæ voluptati fuit, feliciter ab Antiochia hostem ¹¹ rejecerat. Bibulus provinciam acceperat. Interea cum meis copiis omnibus vexavi Amanienfes, hostes sempiternos. Multi occisi, capti, reliqui dissipati: castella munita, improviso adventu capta & incensa. Ita ¹² victoria justa Imperator appellatus apud Issum (quo in loco sæpe, ut te audivi, ¹³ Clitarchus tibi ¹⁴ narravit, Darium ab Alexandro esse superatum) adduxi exercitum ad ¹⁵ infestissimam Ciliciæ partem. Ibi quintum & vicefimum jam diem aggeribus, ¹⁶ vineis, turribus oppugnabam oppidum munitissimum Pindenisum, tantis opibus, tantoque negotio, ut mihi ad summam gloriam nihil desit nisi nomen oppidi: quod si, ut spero, cepero, tum vero literas publice mittam. Hæc ad te in præsentem scripsi, ut speres te assequi id, quod optasses. Sed, ut redeam ad Parthos, hæc æstas habuit hunc exitum satis felicem:

⁴ *Auxiliis*] Sociorum populorum, id est, Galatarum, Pisidarum, Lyciorum, quos nominat epist. 5. lib. VI. ad Attic. Nam Deiotarum cum omnibus suis copiis ad eum venientem, certiorum Cicero fecit, non videri esse causam, cur abesse a regno. Quod ad Catonem ep. 4. lib. XV. scripsit. *Manus.*

⁵ *Qui urbem?*] Servavit ab insidiis Catilinae, &c. *Idem.*

⁶ *Quem senatus?*] Decreto laudavit honorificentissimo, &c. *Idem.*

⁷ *Cetera*] Quæ in nos, ob res in consulari præclare gestas, conferti solent. *Idem.*

⁸ *Communis est*] Cum ejus pars ad Syriam, Bibuli provinciam, altera ad Ciliciam, cui Cicero præerat, pertineret. Strabo, & alii. *Idem.*

⁹ *Divisus aquarum divortii*] Ut ad Syriam ab una parte, ad Ciliciam ab altera pertineret, defluentibus aquis distributus. Cum enim aquæ dividuntur, divortium earum fit. Sic epist. 20. ad Attic. lib. 5. *Ad Amanum contendit, qui Syriam a Ciliciæ aquarum divortio dividit.* Flaccus etiam Siculus

in libro de limitibus, *divortia* aquarum dixit, eadem significatione: quod in diversis partibus *origans*, & verrantæ aquæ: unde *divortium*, & *divortium*. *Idem.*

¹⁰ *Cassius noster*] C. Cassius, qui postea Cæsarem occidit. Is M. Crassi quæstor in Syria fuerat: quo interfecto, reliquias copiarum Antiochiam deduxit. *Idem.*

¹¹ *Rejecerat*] Vide ad Att. V. 20.

¹² *Victoria justa*] Cerrum hostium numerum esse oportuit, quo casu Imperatoris nomen consequeretur. *Manus.*

¹³ *Clitarchus*] Historicus, Alexandri comes in Persica expeditione, ut ait Plinius lib. 6. cap. 31. Ejus probatum esse ingenium, fidem vituperatam, ostendit Quintilianus lib. 10. cap. 1. *Idem.*

¹⁴ *Narravit*] Argute: pro, *legisti apud Clitarchum*. *Idem.*

¹⁵ *Infestissimam*] Latrociniiis. *Idem.*

¹⁶ *Vineis*] Instrumentum bellicum fuit, quo recti milites audacius ad moenia subibant. *Idem.*

cem: ea quæ sequitur, magno est in timore. Quare, mi Rufe, vigila, primum ut mihi succedatur: sin id erit, ut scribis, & ut ego arbitror, ¹⁷ spissius: illud, quod facile est, ne quid mihi temporis proregetur. De republica ex tuis literis, ut antea tibi scripsi, cum præsentia, tum etiam futura magis expecto. Quare ut ad me omnia quam diligentissime pericribas, te vehementer rogo. Vale.

¹⁷ *Spissius*] Hæc meliores libri, alii *serius* habent. Eadem sententia. Nam *spisso*, præter denitatis notionem, etiam tarditatis est, ut multis exemplis probavit Nonius Marcellus. *Cellarius.* Et, quoniam *spisso* liquida opponitur, factum est, ut *liquido* pro *facile* usurpetur. *Manus.*

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. D.

XI. PUTARESNE unquam accidere posse, ut mihi verba decissent, neque solum ista ¹ vestra oratoria, sed hæc etiam levia, nostratia? Desunt autem propter hanc causam, quod mirifice sum sollicitus, quidnam de provinciis decernatur. Mirum me desiderium tenet urbis, incredibile meorum, atque in primis tui; fatietas autem provinciæ: vel quia videmur eam famam consecuti, ut non tam accessio querenda, quam fortuna metuenda sit: vel quia totum negotium non est dignum viribus nostris, qui majora onera in republica sustinere & possimus, & solemus: vel quia belli magni timor impendet, quod videmur effugere, si ad constitutam diem decedemus. ² De pantheris, per eos qui venari solent, agitur mandato meo diligenter: sed mira paucitas est: & eas, quæ sunt, valde ajunt queri, quod nihil cuiquam ³ insidiarum in mea provincia, nisi sibi, fiat. Itaque constitui dicuntur ⁴ in Cariam ex nostra provincia decedere. Sed tamen sedulo

fit, ARG. Prorogationis metu sollicitus ob varias causas, de pantheris, in ludos ædilis Cælii capiendis scribit: & sibi res urbanas perscribi postulat. *Anno U. C. 702.*

¹ *Vestra oratoria*] Jocat; quia Cælius quoque locum inter oratores obtinebat. *Manus.* Vide infra, ad epistolam 11. libri 8.

² *De pantheris*] Quas Cælius petierat, ut ludis suis, id est Romanis, daret. Epist. 2. 4. 6. 7. 9. lib. 8. *Idem.*

³ *Insidiarum*] Ludicè eleganter, & suæ laudis aliquid admiscet, quasi hæc feræ dolent se non sentire solas felicitatem provinciæ, præside Cicerone, & cum latrone aut insidiatore nemo sibi metuat ob vigilantiam & justitiam proconfulis, sibi tranquillis esse non licere, sed insidiis parere venantium. *J. F. Gronovius.*

⁴ *In Cariam*] Quæ extra Ciceronis jurisdictionem esset. *Cellarius.*

fit, & in primis a Patisco. Quidquid erit, tibi erit: sed, quid esset plane, nesciebamus. Mihi, mehercule, magnæ curæ est ædilitas tua: ipsa dies me admonebat: scripsi enim hæc ipsis Megalensibus. Tu velim ad me de omni reipublica statu quam diligentissime perscribas. Ea enim certissima putabo, quæ ex te cognovero. Vale.

⁵ *In his Megalensibus*] Et Megalenses & Romanæ ludæ ad ædiles curules pertinebant: ut in Dione legimus, lib. 39. Dies igitur Megalensium, qui dabantur Aprilii mense, Ciceronem admonerat ludorum Romanorum, quos Callius Septembri mense daturus erat. *Manut.* De ludis Megalensibus, sive Megaleis, Livius XXIX. 14. Ovid. Fast. IV. 179. &c.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. D.

XII. **S**OLLICITUS equidem eram de rebus urbanis: ita tumultuosæ conciones, ita molestæ¹ Quinquatrus afferebantur. Nam sollicitiora nondum audiebamus. Sed tamen nihil me magis sollicitabat, quam in his molestiis non me, si quæ ridenda essent, ridere tecum. Sunt enim multa; sed ea non audeo scribere. Illud moleste fero, nihil me adhuc his de rebus habere tuarum literarum. Quare etsi, cum tu hæc leges, ego jam annum munus confecero, tamen obviam mihi velim sint literæ tuæ, quæ me erudiant de omni reipublica, ne hospes plane veniam. Hoc melius, quam tu, facere nemo potest.² Diogenes tuus, homo modestus, a me cum Philone³ Pessinunte discessit. Iter habebant ad Dejotarum regionem:

ARG. Appropinquante discessu ex provincia, urbem desiderat, cujus fructus provincialibus præferat: & obviam sibi literas mitti postulat. Anno U. C. 703.

¹ *Quinquatrus*] Dicitur fortasse nominandi potius, quam ut alii putarunt, generandi causa. Mallem tamen, *Quinquatribus*: ut intelligatur dies, quo gæstæ sunt res, non quo allatæ, cum inferat: *Citeriora nondum audiebamus*. Quinquatrus autem, quinque dies festi fuerunt, Minervæ dicati. Ovid. lib. 3. Fast.

Una dies media est, & sunt sacra Minervæ; Nomina quæ a junctis quinque diebus habent.

Vatro *Quinquatrum diem* ait appellatum, quod erat post diem quintum Id. Mart. id

est, xiv. Kal. Apr. & quamquam ex Ovidio constat, *quinquatrus* fuisse quinque dies: tamen, cum Cicero *quinquatrus* nominat, non semper eos omnes dies, sed interdum primum duntaxat eorum significat, ut Fam. XII. 25. & ad Att. IX. 9. *Manutius*.

² *Diogenes tuus, cum Philone*] Diogenes Græcus, amicus Cælii, non libertus: Philo autem libertus. Epist. 7. lib. VIII. *Idem*.

³ *Pessinunte*] Pessinus oppidum Phrygiæ, clarum templo Martis magnæ Deum, cujus ad urbem Romanam translata statua est, ad Ciceronis provinciam pertinet; qui duas in maiore Phrygia *diocæsibus* habuit, unam ultra Mæandrum flumen, alteram citra. *Idem*.

gem: quamquam omnia nec benigna, nec copiosa cognorant. Urbem, urbem, mi Rufe, cole; & in ista luce vive. Omnis peregrinatio (quod ego ab adolescentia judicavi) obscura, & sordida iis, quorum industria Romæ potest illustris esse. Quod cum probe scirem, utinam in sententia permansissem. Cum una, mehercule, ambulatiuncula, atque uno sermone nostro omnes fructus provinciæ non confero. Spero me integritatis laudem consecutum. Non erat minor ex contemnenda, quam ex conservata provincia. Spem triumphum? inquis. + Satis gloriose triumpharem, si non essem quidem tamdiu in desiderio rerum mihi carissimarum. Sed (ut spero) propediem te videbo. Tu mihi obviam mitte epistolas te dignas. Vale.

⁴ *Satis*] Pro omni triumpho duco, non tamdiu abesse a meis. J. F. Gronovius.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. D.

XIII. **R**ARAS tuas quidem, (fortasse enim non perferuntur) sed suaves accipio literas. Vel quas proxime acceperam, quam prudentes, quam multi & officii, & consilii? Etsi omnia sic constitueram mihi agenda, ut tu admo-nebas; tamen confirmantur nostra consilia, cum sentimus prudentibus fideliterque suadentibus idem videri. Ego Appium (ut sæpe tecum locutus sum) valde diligo: meque ab eo diligi statim ceptum esse, ut simulatorem deposuimus, sensi. Nam & honorificus in me consul fuit, & suavis amicus, & studiosus studiosior etiam meorum. Mea vero officia ei non desuisse, tu es testis: quoniam *καρικὸς μάρτυρ* (ut opinor) occidit² Phania: & mehercule etiam pluris eum feci, quod te amari ab eo sensi. Jam me³ Pompeii totum esse scis.

Tom. VII.

H

+ Bru-

ARG. De literarum infrequentia modestè querens, amicitiam Appii Cælio excusat, & rationibus defendit. Curionis inconstantiam se prævidisse, provinciam rectè consecisse, & urbis desiderio nunc unice teneri dicit. Anno U. C. 703.

¹ *Simulatorem*] Susceptam ex eo, quod frater ejus P. Clodius capitali odio a Cicerone disliceret. *Manutius*.

² *Phania*] Appii libertus, de quo *Fam.* III. 1. Hunc autem vocat comicum testem, se prævidisse, provinciam rectè consecisse, quam ob nomen personis scenicis imponi solitum. *Gron. Obs. Eccl. cap. 2.*

³ *Pompeii*] Cujus filius filiam Appii habebat uxorem. *Corradus*.

4 Brutum a me amari intelligis. Quid est causa, cur mihi non sit in optatis complecti hominem, florentem ætate, opibus, honoribus, ingenio, liberis, propinquis, affinis, amicis, collegam meum præferim, & in ipsa collegii laude & scientia studiosum mei? Hæc eo pluribus scripsi, quod mihi significabant tuæ literæ, subdubitare, qua essem erga illum voluntate. Credo te audisse aliquid. Falsum est, mihi crede, si quid audisti. 8 Genus institutorum, & rationum meorum, dissimilitudinem nonnullam habet cum illius administratione provinciarum: eo quidam suspicati fortasse sunt, animorum contentione, non opinionum dissensione, me ab eo discrepare. Nihil autem feci unquam, neque dixi, quod contra illius existimationem esse vellem. Post hoc negotium autem, & temeritatem nostri 9 Dolabellæ, deprecatores me pro illius periculo præbeo. Erat in eadem epistola 10 veteranus civitatis. Gaudebam sane, & 11 congelasse nostrum amicum lætari otio. Extrema pagella pupugit me tuo chirographo. Quid ais? Cæsarem nunc defendit Curio? Quis hoc putaret præter me? Nam, ita vivam, putavi. Dii immortales, quam ego risum nostrum desidero! Mihi erat in animo, quoniam jurisdictionem confeceram, civitates 12 locupletaram, publicanis etiam 13 superioris lustris reliqua, sine sociorum ulla querela, conservaram, privatis, summis, infimis fueram jucundus, proficisci 15 in Ciliciam nonis Maji: &

cum

4 Brutum] M. Brutum, Appii item generum. Idem.

5 Collegam meum] In augurato. Idem.

6 Collegii laude] Cum scripsit Appius de jure augurali: quos libros ad Ciceronem misit. Itaque hoc subiungit, Studiosum mei. Vide epist. 9. & 11. lib. III. Manur.

7 Te audisse aliquid] Quasi acta ejus in provincia successore rescidissent, & sic ei me parum aquam & benevolam demonstrassem. J. F. Gronov.

8 Genus institutorum] Est quedam diversitas inter meum & illius propositum atque institutum in regenda provincia. Idem. Hac de re scripsit ipse ad Appium, lib. III. ep. 8. & ad Art. I. 6.

9 Dolabellæ] Qui Appium recum fecerat. Vide lib. VIII. ep. 6.

10 Veteranus] Nimirum quoddam otium, & negotiorum intermissio. Epist. 6. l. VIII. Covad.

11 Congelasse] Curionem Tribunum pl. adeo nihil movere, ut videatur defensus vel immobilis factus, instar aquæ congelatæ. J. F. Gronov.

12 Chirographo] Cum in reliqua epistola amanuentis opera usus esset. Manur.

13 Locupletaram] Qua ratione civitates locupletaverit, ostendit epist. 2. lib. VI. ad Attic. Idem.

14 Superioris lustris] Provinciales homines vestigalia publicanis debebant superioris etiam lustris: quæ ut libenter solverent, Ciceronis opera & auctoritate factum est. Quæ de re in eadem ad Art. ep. Idem.

15 In Ciliciam] Ut ibi reliquam jurisdictionem abolveret. Idem.

cum prima æstiva attingissem, 16 militaremque rem collocassem, decedere ex senatus-consulto. Cupio te adilem videre, miroque desiderio me urbs afficit, & omnes mei, tuque in primis. Vale.

16 Militaremque rem collocassem] Erat enim præsidium relinquendum, si quid Parthi conarentur. Idem.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. D.

XIV. MARCO Fabio, viro optimo & homine doctissimo, familiarissime utor, mirificeque eum diligo, cum propter summum ingenium ejus, summamque doctrinam, tum propter singularem modestiam. 2 Ejus negotium sic velim suscipias, ut si esset res mea. Novi ego vos 2 magnos patronos: hominem occidat oportet, qui vestra opera uti velit. Sed in hoc homine nullam accipio excusationem: Omnia relinques, si me amabis, cum tua opera Fabius uti volet. Ego res Romanas vehementer expecto, & desidero: in primisque quid agas, scire cupio. Nam jamdiu, propter hiemis magnitudinem, nihil novi ad nos afferebatur. Vale.

ARG. M. Fabium commendat diligenter: 2 Magnos patronos] Jocatur, Cælium in de urbanis rebus literas expectat. Anno U. magnis caudicibus pensis, qui leviores causas, ut Fabii erat, non suscipiunt, sed homicidii, majestatis, magnorumque criminum proscriptum a fratre Q. Fabio esse, num reos tuatur. Idem. Ut epist. 11. cum cum quo communem habebat, in Asia audivit. Lib. IX. epist. 25. Cellar.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. P. D.

XV. NON potuit accuratius agi, nec prudentius, quam actum est a te cum Curione de 1 supplicatione: & mehercule, confecta res ex sententia mea est, cum celebritate, tum quod 2 is qui erat iratus, competitor tuus, &

H 2 idem

ARG. Ad plures Cælii epistolas responderet, præsertim XI. & XIII. libri octavi: hoc est de supplicatione, de filia & Dolabellæ nuptiis: quibus addit de quaestore Cælio provinciarum præfecto: de Ocella, & aliis, Anno U. C. 703. 1 Supplicatione] Diis decernenda, Ciceronis nomine, pro victoria. 2 Is] Hirrus, Ciceronis competitor in Augurato, & Cælii in Tribunatu.

idem meus, assensus est³ ei, qui ornavit res nostras divinis laudibus. Quare scito me sperare ea⁴ quæ sequuntur: ad quæ tu te para. Dolabellam a te gaudeo primum laudari, deinde etiam amari. Nam⁵ ea, quæ speras Tullia meæ prudentia temperari posse, scio,⁶ cui tuæ epistolæ respondeant. Quid si meam legas, quam ego tum⁷ ex tuis literis misi ad Appium? Sed quid agas? Sic vivitur. Quod actum est, dii approbent. Spero fore jucundum generum nobis: multumque in eo tua nos humanitas adjuvabit. Respublica me valde sollicitat: faveo Curioni: Cæsarem⁸ honestum esse cupio: pro Pompejo emori possum. Sed tamen ipsa republica nihil mihi est carius: ⁹ in qua tu non valde te iactas. Districtus enim mihi videris esse, quod & bonus civis, & bonus amicus es. Ego de provincia decedens quæstorem¹⁰ Cælium præposui provinciam. Puerum? inquires. At quæstorem, at nobilem adolescentem, at¹¹ omnium fere exemplo: neque erat superiore honore usus, quem præficerem.¹² Pontinius multo ante discesserat. A Quinto fratre impetrari non poterat: quem tamen si reliquisset, dicerent iniqui, non me plane post annum, ut senatus voluisset, de provincia decessisse: quoniam alterum me reliquisset. Fortasse etiam illud auderent, senatum eos voluisse provinciis præfesse, qui antea non præfuisent: fratrem meum triennium Asiæ præfuisse. Denique nunc

³ Ei] M. Catoni. *Manutius.*

⁴ Quæ sequuntur] Triumphum significat: qui plerique post supplicationem dabatur. *Idem.*

⁵ Ea] Vitia quedam Dolabellæ, quibus illum sibi antea parum utilem fuisse, & commendatum iri pudore Tullia, scripserat Cælius. *Idem.*

⁶ Cui tuæ epistolæ respondeant] Respondere valet hic, consentire, convenire. Scio, cum qua congruat hæc epistola. Est autem ordo: scio, cui tuæ epistolæ respondeant ea, quæ scribis Tullia meæ prudentia temperari posse. Ut dandi casu, *Tuæ epistolæ*, dictum sit, non nominandi, ut acceperunt ii, qui elegantissimum loquendi genus non agnovissent: unde temeritas, mutandique libido nata est. *Idem.*

⁷ Ex tuis literis] Sensus est: Cuius argumentum petii & haui ex tuis literis.

⁸ Honestum] Hoc est: Volo Cæsaris dignitatem salvam & inviolatam manere. *Grævius.*

⁹ In qua tu non valde te iactas] In qua tu non multum laboras & contendis, non multum ejus rebus & negotiis te immisces, sed quietis quasi. Cælius ad Ciceronem VIII. ad Fam. 10. *Curionem vides duplicitate se iactaturum: primum ut aliquid Cæsari admittat, deinde ut aliquid Pompejo tribuat.* *Idem.*

¹⁰ Cælium] C. Cælium, ad quem scribit epistolam ultimam hujus libri. *Man.*

¹¹ Omnium fere exemplo] Plerique enim, de provincia decedentes, præponere quæstorem solebant. *Epist. 18. Idem.*

¹² Pontinius] Qui legatus fuerat Ciceronis, & Cælium honore superabat, non quod legatus, sed quod præturam gesserat, atque etiam de Allobrogibus triumphaverat. *Idem.* *Alas Pontinius.*

sollicitus non sum: si fratrem reliquisset, omnia timerem. Postremo non tam mea sponte, quam potentissimorum¹³ duorum exemplo, qui¹⁴ omnes Cæsarios Antoniosque¹⁵ complexi sunt, hominem adolescentem non tam allidere volui, quam alienare nolui. Hoc tu meum consilium laudes necesse est: mutari enim non potest.¹⁶ De Ocella parum ad me plane scripseras: &¹⁷ in actis non erat. Tuæ res gestæ ita notæ sunt, ut trans montem Taurum etiam de¹⁸ Matrinio sit auditum. Ego, nisi quid me Etesia morabuntur, celeriter (ut spero) vos videbo. Vale.

¹³ Duorum] Pompeji, & Cæsaris.

¹⁴ Omnes Cæsarios Antoniosque] Q. Cassium Longinum, Pompeji in Hispania Quæstorem intelligit, & M. Antonium in Hispania Cæsaris Quæstorem: auctore Dione lib. XLV. *Corradus.*

¹⁵ Complexi sunt] Sunt qui in sensu horum verborum tradendo non parum decepti sint: non enim narrat Cicero, se idcirco Cælium præposuisse provinciam, quod vellet sibi gratiam reliquorum ejusdem familia conciliare, neque arbitrat Pompejum & Cæsarem id consilium in præficiendis Quæstoribus sequutos fuisse: sed inquit, se id pene fecisse coalitum exemplo potentissimorum virorum, qui

Quæstros suos omni ratione qua potuerunt, ornarunt, & illorum gratiam omni benevolentia genere iniverunt: id enim est *complexi sunt*. Nisi enim Quæstorem & ipse præposuisset, timebat illum iratum, qui iniquo animo tulisset se honorem illum a Cicerone impetrare non potuisse, quem antea Quæstros Cæsarius & Antonius a suis procois & Imp. accepissent. *Vitellius.*

¹⁶ De Ocella] Vide lib. VIII. ep. 7.

¹⁷ In actis] Quibus urbana res singulorum dierum scribebantur. *Manut.*

¹⁸ Matrinio] Qua de re agatur, interpretis non docent: sed voluit hunc fuisse ædilitium Cælii scribam.

M. T. C. IMP. M. CÆLIO, ÆDILI CURULI, S. P. D.

XVI. MAGNO dolore me affecissent¹ tuæ literæ, nisi jam & ratio ipsa depulisset omnes molestias, & diuturna desperatione rerum obduruisset animus ad dolorem novum. Sed tamen, quare acciderit, ut ex meis superioribus literis id suspicarer, quod scribis, nescio. Quid enim fuit in illis præter querelam temporum, quæ non animum meum magis sollicitum haberet, quam tuum? Nam non eam cognovi aciem ingenii tui, quod ipse videam, te id ut non putem videre. Illud miror, adduci potuisse te, qui me penitus

ARG. Cicero ex provincia regressus, Cælio videbatur nimium ad Pompejum propendere, quod diffuasi illi epist. 16. lib. VIII. cui Cicero respondet, se pacem & otium malle,

quam castra sequi; etiam causas sinisteris suspitionis ostendit, & refutat. *Anno U. C. 704.*

¹ Tuæ literæ] Lib. VIII. epist. 16.

nitus nosse deberes, ut me existimares aut tam improvidum, qui² ab excitata fortuna ad inclinatam & prope jacentem desciscerem: aut tam inconstantem, ut collectam gratiam³ florentissimi hominis effunderem, a meque ipse deficerem, & quod initio, semperque fugi, civili bello interesset. Quod est igitur meum triste consilium? ut discederem fortasse in aliquas solitudines? Nosti enim non modo stomachi mei, cuius tu similem quondam habebas, sed etiam oculorum, in hominum insolentium indignitate, fastidium. Accedit etiam molesta hæc pompa listorum meorum, ⁴ nomenque imperii, quo appellor. Eo si onere carerem, quamvis parvis Italiae latebris contentus essem. Sed incurrit hæc nostra laurus non solum in oculos, sed jam etiam in vuculas malevolorum. Quod cum ita esset, nihil tamen unquam⁵ de profectioe, nisi vobis approbantibus, cogitavi. Sed mea⁶ prædiola tibi nota sunt: in his mihi necesse est esse, ne amicis molestus sim.⁷ Quod autem in maritimis facillime sum; moveo nonnullis suspitionem, velle me navigare: quod tamen fortasse non nollem, si possem ad otium. Nam ad bellum quidem qui convenit? præsertim⁸ contra eum, cui spero me⁹ satisfecisse: ¹⁰ ab eo, cui tamen satisfieri nullo modo potest? Deinde sententiam meam tu facillime perspicere potuisti jam ab illo tempore, cum in Cumanum mihi obviam venisti. Non enim te celavi sermonem ¹¹ T. Ampii: vidisti, quam

abhor-

² *Ab excitata fortuna ad inclinatam*] Excitata Casaris, inclinatam Pompeji: cum Cæsar Italiam, ejecto Pompejo, teneret. *Manutius.*

³ *Florentissimi hominis*] Casaris.

⁴ *Nomenque imperii*] Nomen imperatoris, quod victoria meruerat: listoresque & fasces laureati. *Cellar.*

⁵ *De profectioe*] Ad Pompejum, in Græciam. Jam enim mare transierat; *Man.*

⁶ *Prædiola*] Propinqua mari: de quibus vide epist. 14. & 28. lib. XIV. *Idem.*

⁷ *Quod... facillime*] Id est, quod in maritimis prædiis libenter maneo, quod valde delector villis meis, quæ mari propinque sunt: non existimantes me id facere inductione animi, suspicantur me id facere quod

navigationem expectem, & hinc avolare cupiam. *Corradus.*

⁸ *Contra eum*] Cæsarem. *Manutius.*

⁹ *Satisfecisse*] Quod adhuc me cum Pompejo non conjunxerim, nec interesse bello voluerim. *Idem.*

¹⁰ *Ab eo*] Et in quo standum mihi esset ab eo, vel ab ejus partibus, nempe Pompejo. *J. F. Gronovius.* Fortasse, *ad eum*, scilicet, Pompejum, cui satisfacere nunc non possum, quia nimis sero venio. *Gruet.*

¹¹ *T. Ampii*] Balbi, ad quem scribit lib. VI. epist. 12. Cujus sermo haud dubie maximæ & immoderatus de bello utique gerendo. Unde Casariani hunc T. Ampium *Tubam belli civilis* post victoriam appellabant. *J. F. Gronovius.*

abhorrem ab urbe relinquenda, cum audissem. Nonne tibi affirmavi, quidvis me potius perperurum, quam ex Italia ad bellum civile exiturum? Quid ergo accidit, cur consilium mutarem? nonne omnia potius, ut in sententia permanerem? Credas hoc mihi velim, quod puto te existimare, me ex his miseriis nihil aliud querere, nisi ut homines aliquando intellegant, me nihil maluisse, quam pacem: ea desperata, nihil tam fugisse, quam arma civilia. Hujus me constantiæ puto fore ut nunquam pœniteat. Etenim memini, in hoc genere gloriari solitum esse familiarem nostrum Q. Hortensium, quod nunquam bello civili interfuisset. Hoc nostra laus erit illustrior, quod illi tribuebatur ignavia: de nobis id existimari posse non arbitror. Nec me ista terrent, quæ mihi a te ad rimorem fidissime, atque amantissime proponuntur. Nulla est enim acerbitas, quæ non omnibus, hæc orbis terrarum perturbatione, impendere videatur: quam quidem ego a republica meis privatis & domesticis incommodis libentissime, vel istis ipsis, quæ tu me mones ut cavem, redemissim. Filio meo, quem tibi carum esse gaudeo, si erit ulla respublica, satis amplum patrimonium relinquam in memoria nominis mei. Sin autem nulla erit: nihil accidit ei separatim a reliquis civibus. Nam quod rogas, ut respiciam generum meum, adolescentem optimum, mihi que carissimum: an dubitas, cum scias, quanti cum illum, tum vero Tulliam meam faciam, quin ea me cura vehementissime sollicitet? & eo magis, quod in communibus miseriis hæc tantum oblectabar specula, Dolabellam meum, vel potius nostrum, fore ab iis molestis, quas ¹² libertate sua contraxerat, liberum. Velim quæras, quos ille dies sustinerit, in urbe dum fuit, quam acerbos sibi, quam mihi ipsi socero non honestos. Itaque neque ego hunc ¹³ Hispaniensem casum expecto, de quo mihi exploratum

¹² *Libertate*] Accusatione Appii Pulchri, eum immodicis sumptus illigant. Cessabant enim judicia bello civili. Sic Manutius quoque.

¹³ *Hispaniensem casum*] Eventum belli Casaris contra Pompeji in Hispania legatos, Afranium & Petrejum. *Cellar.*

tum est ita esse, ut tu scribis: nec quidquam ¹⁴ astute cogito. Si quando erit civitas, erit profecto nobis locus. Sin autem non erit, in eadem solitudines tu ipse (ut arbitror) venies, in quibus nos confedisse audies. Sed ego fortasse vaticinor, & hac omnia meliores habebunt exitus. Recordor enim desperationes eorum, qui fenae erant, adolescente me. Eos ego fortasse nunc imitor, & utor ætatis vitio. Velim ita fit. Sed tamen ¹⁵ togam prætextam texi Oppio puto te audisse. Nam Curtius noster ¹⁶ dibaphum cogitat: sed cum ¹⁷ infector moratur. Hoc adpersi, ut scires me tamen in stomacho solere ridere. Dolabellæ, quod scripsi, ¹⁸ suadeo videas, tanquam si tua res agatur. Extremum illud erit: nos nihil turbulenter, nihil temere faciemus. Te tamen oramus, quibuscunque erimus in terris, ut nos, liberosque nostros ita tueare, ut amicitia nostra & tua fides postulet. Vale.

¹⁴ *Astute*] Astute agerem, si exitum Hispaniensis belli expectarem, ut ex eo vel manendi, vel discedendi consilium caperem; manendi, si Cæsar vinceret; discedendi, si diutius fortuna idem uteretur. *Man.*

¹⁵ *Togam prætextam*] Vestem consularem. Patari consulatum Oppio uni comitem Cæsaris: quem salva Rep. non erat habiturus. *J.*

F. Gronov.

¹⁶ *Dibaphum*] Auguratum arbitror. *Man.*
¹⁷ *Infector*] Vel de Cæsare dicitur, vel de ipso populo, cujus suffragiis hoc tempore auguratus dabatur lege, quam tulerat T. Attius Labienus. *Idem.*

¹⁸ *Suadeo videas*] Velim cures.

M. T. C. IMP. CANINIO SALLUSTIO
PROQUÆSTORI S. D.

XVII. **L**ITERAS a te mihi stator tuus reddidit Tarsi ante te diem XVI. Kal. Sextiles. His ergo ordine, ut videris velle, respondebo. De successore meo nihil audivi, nec quemquam fore arbitror. Quin ad diem decedam, nulla causa est, præsertim sublato metu Parthico. Commoraturum me nusquam sane arbitror. Rhodum, Ciceronum causam puerorum, accessurum puto: neque id tamen certum. Ad urbem volo quam primum venire: sed tamen iter meum, reipublicæ.

ARG. Sallustii, qui Bibuli proconsulis Syriæ quæstor erat, binis literis responderet: illum Bibulo commendare non debeat; cui prioribus, ad singula eo ordine quo rogaverat: posterioribus, causas exponendo, quare illum Bibulo commendare non debeat; cui tamen morem gerit. *Anno U. C. 703.*

publicæ & rerum urbanarum ratio gubernabit. Successor tuus non potest ita maturare ullo modo, ut tu me in Asia possis convenire. De rationibus referendis, non erat incommodum te nullam referre; quam tibi scribis a Bibulo fieri potestatem. Sed id vix mihi videris per legem Juliam facere posse: quam Bibulus certa quadam ratione non servat: tibi magnopere servandam censeo. Quod scribis, Apamea præsidium deduci non oportuisse, videbam idem cæteros existimare: molestique ferebam, de ea re minus commodos sermones malevolorum fuisse. Parthi transferint, necne, præter te video dubitare neminem. Itaque omnia præsidia, quæ magna & firma paraveram, commotus hominum non dubio sermone dimisi. Rationes mei quæstoris, nec verum fuit me tibi mittere, nec tamen erant confectæ. Eas nos Apameæ deponere cogitabamus. De præda mea, præter quæstores urbanos, id est, populum Romanum, teruncium nec attigit, nec tacturus est quisquam. Laodiceæ me prædes accepturum arbitror omnis pecuniæ publicæ, ut & mihi & populo cautum sit sine vesturæ periculo. Quod scribis ad me de drachmis CCCXXX; nihil est quod in isto genere cuiquam possim commodare. Omnis enim pecunia ita tractatur, ut præda, a præfectis: quæ autem mihi attributa est, a quæstore curetur. Quod quæris, quid existimem de legionibus, quæ decretæ sunt in Syriam: antea dubitabam venturæne essent; nunc mihi non est dubium, quin, si antea auditum erit otium esse in Syria, venturæ non sint. Mariam quidem successorem tarde video esse venturum; propterea quod senatus ita decrevit, ut cum legionibus iret. Uni epistola respondi: venio ad alteram. Petis, ut Bibulo te quam diligentissime commendem: in quo mihi voluntas non deest: sed locus esse videtur tecum expostulandi. Solus enim tu ex omnibus, qui cum Bibulo sunt, certiozem me nunquam fecisti.

Tom. VII.

I

sti,

¹ *De rationibus referendis*] Lex Julia, quam C. Julius Cæsar consul tulerat, provinciarum rationes referri jubebat. Eam legem, quia contra auspicia lata esset, Bibulus, Cæsaris inimicus, servare volebat: quem Sallustius decreverat imitari. *Ep. 20. lib. V. & orat. in Pisonem. Manus.*

² *Minus commodos*] Cum aliqua contumelia, parum gratos. *Idem.*
³ *Quæstores urbanos*] Ad quos, Romam reversus, prædam in bello factam deferre cogitabat. Hoc modo conjungendum: Præter quæstores urbanos, ne teruncium quidem tacturus est quisquam. *Idem.*

sti, quam valde Bibuli voluntas a me sine causa abhorreret. Permulti enim ad me detulerunt, cum magnus Antiochiæ metus esset, & magna spes in me, atque in exercitu meo, solum dicere, quidvis se perpeti malle, quam videri egisse auxilio meo. Quod ego officio quæstorio te adductum reticere de prætoris tuo, non moleste ferebam: quanquam, quem admodum tractare, audiebam. Ille autem, cum ad Thermum de Parthico bello scriberet, ad me literam nunquam misit: ad quem intelligebat ejus belli periculum pertinere. Tantum de auguratu filii sui scripsit ad me: in quo ego⁴ misericordia commotus, & quod semper amicissimum Bibulo fui, dedi operam, ut ei quam humanissime scriberem. Ille si omnibus est malevolus, (quod nunquam existimavi) minus offendor in me: sin autem a me est alienior, nihil tibi meæ literæ proderunt. Nam ad senatum quas Bibulus literas misit, in iis, quod mihi cum illo erat commune, sibi soli attribuit: se ait curasse, ut cum quæstu populi pecunia⁵ permutaretur. Quod autem meum erat proprium, ut⁶ alariis⁷ Transpadanis uti negarem, id etiam populo se remisisse scribit. Quod vero illius erat solius, id mecum communicat: *Equitibus auxiliariis*, inquit, *cum amplius frumenti⁸ postulavimus*. Illud vero pusilli animi, & ipsa malevolentia jejuni atque inanis, quod⁹ Ariobarzanem, quia senatus per me regem appellavit, mihi que commendavit, iste in literis non regem, sed regis¹⁰ Ariobarzani filium appellat. Hoc animo qui sunt, deterioris sunt rogati. Sed tibi morem gessi: literas ad eum scripsi, quas cum acceperis, facies quod voles. Vale.

M. T. C.

4. *Misericordia*] Bibulo duobus filiis orato. De quibus Val. Max. IV. 1. *Idem*.

5. *Permutaretur*] Alibi solvatur.

6. *Alariis*] Erant in exercitu duo genera equitum, legionarii, & auxiliares. *Alaris* dicebantur auxiliares, quod iis, tanquam alii, pedes tegerentur. Cincius apud Gellium:

Alis dictis exercitus, equitum ordines; quod circum legiones dextra sinistraque, tanquam alas vestis corporibus, locabantur. Et Servius in illud Virg. lib. 4. *En. Dum trepidant alas;* subjungit hæc: *Alas, equites, ab hoc alas di-*

Hi, quis pedes tegunt alarum vice. Manut. 7. *Transpadanis*] Trans Padum lectis, ut contra Parthos mitterentur. *Idem*.

8. *Postulavimus*] Quod suo & Ciceronis nomine loquebatur Bibulus, id Ciceroni displicet, qui commentum suis militibus dicitur. *Quæstorius*.

9. *Ariobarzanem*] Regem Cappadociæ, Cicero consule referente, appellatum. *Idem*.

10. *Ariobarzani*] Quem Mithridates regno bis expulit; quem Romani his restituerunt; semel Sylla, iterum Pompejus. *Idem*.

M. T. C. IMPERATOR Q. THERMO
PROPRÆTORI S. D.

XVIII. OFFICIUM meum erga Rhodonem, cæteraque mea studia, quæ tibi ac tuis præstiti, tibi homini gratissimo grata esse vehementer gaudeo: mihi que scito in dies majori curæ esse dignitatem tuam: quæ quidem a te ipso integritate & clementia tua sic amplificata est, ut nihil addi posse videatur. Sed mihi, magis magisque quotidie de rationibus tuis cogitanti, placet illud meum consilium, quod initio Aristoni nostro, ut ad me venit, ostendi: graves te suscepturum inimicitias, si adolescens potens & nobilis a te¹ ignominia affectus esset. Et hercle sine dubio erit ignominia: habes enim neminem honoris gradu superiorem. Ille autem, ut omittam nobilitatem, hoc ipso vincit viros optimos, hominesque innocentissimos, legatos tuos, quod & quæstor est, & quæstor tuus. Nocere tibi iratum² neminem posse perspicio: sed tamen tres fratres summo loco natos, promptos, non indifertos, te nolo habere iratos, jure præsertim, quos video deinceps tribunos plebis per triennium fore. Tempora autem republicæ qualia futura sint, quis scit? Mihi quidem turbulenta videtur fore. Cur ego te velim incidere in terrores tribunatibus, præsertim cum sine cujusquam reprehensione quæstoris legatis quæstorem possis anteferte? Qui si dignum se majoribus tuis præbuerit (ut spero, & opto) tua laus ex aliqua parte fuerit: sin quid offenderit, sibi totum, nihil tibi offenderit. Quæ mihi veniebant in mentem, quæ ad te pertinere arbitrabar, quod³ in Ciliciam proficiscerbar, existimavi me ad te oportere scribere. Tu quod egeris id velim dii approbent.

I 2

Sed,

ARG. Asia prætoris suadet, ut decedens quæstorem potius, quam legatum, provincie præficiat. Anno U. C. 703.

1. *Ignominia*] Si provincie non præponatur, cum decedes. Nam quæstor legatos honoris gradu superabat. *Manut.*

2. *Neminem*] Legatorum. *Cellarius*.

3. *In Ciliciam*] Erat igitur in Asia; cujus

tres dioceses provincie sue attributas esse, scribit epist. 67. lib. XIII. Erat autem Laodiceæ, ubi manit ad Idas Maji: quod significat epist. ult. lib. V. ad Att. & 2. lib. VI. ad eundem. Ergo scripta est epistola non quibus consulis Cicero iit in provinciam, Salpicio & Marcello, sed quibus decedit, Paulo & Marcello. *Manut.*

Sed, si me audies, vitabis inimicitias, & posteritatis otio confules. Vale.

*a Posteritatis otio] Posteritatis otio . pestis invidia nobis, si minus in presens tem-
Posteritas enim non solum posteros, verum put, recenti memoria scelerum tuorum, at in
etiam posterum tempus offendit: ut Orat. 1. posteritatem impendat. Et infra ibidem: An
in Catilinam: Si mea voce perteritis ire in invidiam posteritatis times? Idem.
exitum animum induxeris; video, quanta tem-*

M. T. C. IMP. C. CÆLIO L. F. C. N. GALDO,
QUÆST. DES. S. D.

XIX. **C**UM optatissimum nuntium accepissem, te mihi quæstorem obtigisse; eo jucundior mihi eam sortem sperabam fore, quo diutius in provincia mecum fuisset. Magni enim videbatur interesse, ad eam necessitudinem, quam nobis fors tribuisset, consuetudinem quoque accedere. Posteaquam mihi nihil neque a te ipso, neque ab ullo alio de adventu tuo scriberetur, verebar ne id ita caderet, (quod etiam nunc vereor) ne ante, quam tu in provinciam venis- ses, ego de provincia decederem. Accepi autem a te missas literas in Cilicia, cum essem in castris, ante diem x. Kal. Quintiles, scriptas humanissime, quibus facile & officium & ingenium tuum perspici posset. Sed neque unde, neque quo die datæ essent, atque quo tempore te expectarem, significabant: nec is, qui attulerat, a te acceperat, ut ex eo scirem quo ex loco, & quo tempore essent datæ. Quæ cum essent incerta, existimavi tamen esse faciendum, ut ad te statores meos & lictores cum literis mitterem: quas si satis opportuno tempore accepisti, gratissimum mihi feceris, si ad me in Ciliciam quamprimum veneris. Nam quod ad me Curius, confobrinus tuus, mihi (ut scis) maxime necessarius, quod item C. Virgilius propinquus tuus, familiarissimus noster, de te accuratissime scripsit, valet id quidem apud me multum, sicuti debet hominum amicissimorum diligens commendatio: sed tuæ literæ, de tua præsertim dignitate & de nostra con-
jun-

ARGUMENTUM. C. Calium, quæstorem venire, antequam ipse decedat. Anno U. C. sibi forte datum, hortatur, ut festinet ad se 703.

junctione, maximi sunt apud me ponderis. Mihi quæstor optatior obtingere nemo potuit. Quamobrem quæcunque a me ornamenta in te proficiscuntur, ut omnes intelligant, a me habitam esse rationem tuæ majorumque tuorum dignitatis. Sed id facilius consequar, si ad me in Ciliciam veneris: quod ego & mea, & reipublicæ, & maxime tua interesse arbitror. Vale.

*1 Quæcunque] Alibi ponitur pro, Omnia in partem, quam planissime ad me scribas. Et que, subsequentibus duobus verbis, ut, Quæ- in Catilinam orat. 2. Que sanari poterunt, & cunque facis, mihi grata sunt: hic pro O- quæcunque ratione sanabo. De Oratore: Per- mania, simpliciter, unico subjuncto verbo: multos excellentes in quocunque genere videbis. quidquid pariat incepta Grammaticorum tur- Manut.
ba. Ubi enim eorum auctoritate, qui Lati- 2 Maxime tua] Quia cogitabat eum decen- dens sermonis usu & scientia floruerunt, pro- bari aliquid posse video; quisquillas contem- no. Sic ad Att. epist. 21. lib. XIII. Te oro, scinio bene non existimaret, ut ibidem o- ur, si quid erit, quod perspicias, quamcunque stendit; & epist. 3. ejusdem libri. Idem.*

